

механізмів в Основному Законі не встановлено, а, по-друге, в нашій державі не існує будь-якого іншого аналогічного органу, якому можна було б передати вказані повноваження. Наприклад, можна уявити передачу цих повноважень Раді суддів України, проте це суперечило б природі та функціям органу суддівського самоврядування, який має принципово інше призначення в механізмі судової влади.

Принагідно варто й відмовитися від категоричного положення частини 3 ст. 4 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», відповідно до якої ВРП повинна розташовуватися в м. Києві, що, як показує життя, не завжди можливо забезпечити, проте на правомірність прийняття рішень ВРП жодним чином не повинно впливати місце проведення засідання за умов дотримання усіх інших умов. Отже, підсумовуючи, можна зауважити, що розблокування діяльності ВРП повинно створити передумови для продовження процесів щодо формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, яка припинила свою діяльність ще наприкінці 2019 року, а новий її склад так і не був сформований.

Ключові слова: Вища рада правосуддя, Етична рада, воєнний стан, розблокування діяльності ВРП, повноваження ВРП.

Key words: High Council of Justice, Ethics Council, martial law, unblocking the activities of the HCJ, powers of the HCJ.

ХРАПЕНКО ОЛЕНА ОЛЕГІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ ТА АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ

Вже більше трьох місяців в Україні тривають повномасштабні бойові дії. Українці мужньо здійснюють супротив військовій агресії на території України. Зрозуміло, що впровадження воєнного стану вплинуло на всі сфери суспільного життя нашої країни. Зміни торкнулись також судової системи та інституту адвокатури.

Навіть в такі непрості часи громадяни повинні мати можливість отримувати своєчасний доступ до правосуддя. Звісно, трансформація судової системи стала очевидним для всіх явищем.

Питання, які турбують зараз людей, в яких є проблеми з реалізацією їх прав, свобод і законних інтересів:

- як працює судова в умовах воєнного стану;
- як розглядаються справи в судах;
- яка черговість розгляду справ;
- як підтримувати зв'язок в умовах війни.

Складним є питання щодо реалізації права осіб на розгляд справ, які почали розглядати до початку війни на території України.

Постилаючись на ст. 26 Закону України № 389-VIII від 12.05.2015 р. «Про правовий режим воєнного стану» слід звернути увагу, що правосуддя на території, на якій введено воєнний стан, здійснюється лише судами. На цій території діють суди, створені відповідно до Конституції України. Скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється [2].

Одночасно, посилаючись на Закон України «Про судоустрій і статус суддів» у разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами може бути змінено територіальну підсудність судових справ, що розглядаються в такому суді, шляхом її передачі до суду, який найбільш територіально наближений до суду, який не може здійснювати правосуддя, або іншого визначеного суду [1].

Проаналізувавши рекомендації Ради суддів України від 2 березня 2022 року, суддям пропонується відкладати розгляд справ (за винятком невідкладних судових розглядів) та знімати їх з розгляду, зважаючи на те, що учасники судових процесів не завжди мають змогу подати заяву про відкладення розгляду справи через задіяння до функціонування важливих об'єктів інфраструктури, вступу до Збройних сил України, територіальної оборони, добровольчих воєнних формувань та інших форм протидії збройної агресії проти України, або не можуть прибути в суд у зв'язку з небезпекою для свого життя. Справи, які не є невідкладними, рекомендовано розглядати лише за наявності письмової згоди на це усіх учасників судового провадження [3].

Труднощі, через воєнний стан, в Україні також спіткали адвокатів. Велика кількість адвокатів, особливо на територіях де ведуться активні бойові дії залишилися без роботи. НААУ через опікунські ради допомагає адвокатам, які опинилися у тяжких умовах. Вони надають матеріальну допомогу адвокатам та членам їхніх сімей, які отримали тілесні ушкодження або загинули внаслідок бойових дій в Україні, не мають коштів на боротьбу із важкою хворобою, які частково або повністю втратили житло та майно через війну, пережили окупацію свого міста та потребують кошти на оренду житла в інших регіонах країни, де наразі немає бойових дій. Опікунська рада приймає рішення про надання допомоги за визначеними критеріями, розподіляючи допомогу у порядку першої, другої і третьої черги [4]. Також для надання допомоги всім, хто постраждав від воєнних дій, залучені представництва НААУ за кордоном.

Голова НААУ Лідія Ізовітова зазначила, що відповідно до Конституції на адвокатів покладено функцію захисту прав громадян і це право не підлягає обмеженням навіть під час запровадження воєнного стану, тому зрозумілою є відповідальність перед усіма громадянами України і адвокатською спільнотою.

Адвокати, які зараз працюють у центрах з надання безоплатної правової допомоги не відмовляються надавати безоплатну правничу допомогу, навіть з урахуванням того, що виплати гонорарів стали затримуватися через нестабільне фінансування.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/conv#n1452>
2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
3. РСУ опублікувала рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu>
4. НААУ продовжує надавати матеріальну допомогу постраждалим від війни адвокатам. URL: <https://unba.org.ua/news/7410-naau-prodovzhuje-nadavati-material-nu-dopomogu-postrazhdalim-vid-vijni-advokatam.html>

Ключові слова: адвокатура, інститут захисту прав, судова система, правосуддя, воєнний стан.

Key words: advocacy, institute of protection of rights, judicial system, justice, martial law.

ХАНОВА РАЇСА ФЕДОРІВНА

Верховний Суд,

секретар судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів, кандидат юридичних наук

СУДОВИЙ РОЗГЛЯД ПОДАТКОВИХ СПОРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У контексті поточної ситуації в Україні потрібно зосередитися на запровадженні перехідного правосуддя та формуванні відповідних правових позицій щодо оподаткування та публічної фінансової політики. Важелем змін на користь позитивного сприйняття суду могло б стати перехідне правосуддя, за умови реального забезпечення балансу інтересів і відновлення порушених, невизнаних чи оскаржуваних прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Для цього потрібно як враховувати особистісні характеристики суддів, так і створити належні умови для їхньої роботи. Йдеться про такі напрямки проведення змін:

– *перезапуск системи правосуддя шляхом структурної модернізації й оптимізації органів судової влади відповідно до європейських стандартів: оптимізація чинної мережі судів, приведення її до нового адміністративно-територіального устрою, зокрема, урахування наслідки бойових дій (для цього потрібно збільшити кількість справ, що*